

Article Arrival : 17/12/2019
Related Date : 10/02/2020
Published : 10.02.2020

Doi Number <http://dx.doi.org/10.26449/sssj.2135>

Reference Görgülü, Y. (2020). "Qasim Soleimani Suikastının İran Basınında Yansımaları Ve Düşman Sunumu (İran İslam Cumhuriyeti Mehrnews ve Keyhan Gazetesi Örneği)", International Social Sciences Studies Journal, (e-ISSN:2587-1587) Vol:6, Issue: 56; pp:567-577.

QASIM SOLEIMANI SUİKASTININ İRAN BASININDA YANSIMALARI VE DÜŞMAN SUNUMU (İRAN İSLAM CUMHURİYETİ MEHRNEWS VE KEYHAN GAZETESİ ÖRNEĞİ)

The Reflections Of The Qasim Soleimani Assy In Iran Press And The Enemy Presentation (Example Of The Islamic Republic Of Iran Mehrnews And Keyhan Newspaper)

Yusuf GÖRGÜLÜ

Fırat Üniversitesi, İletişim Bilimleri A.B.D Tezli Yüksek Lisans Mezunu, Elazığ/Türkiye

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-8196-0948>

ÖZET

Basın, kamuoyunu hazırlaması, değerleri sunması ve ideolojik verileri kitlelere aktarma noktasında önemli bir kitle iletişim aracıdır. Basın aracılığı ile birlikte toplumsal formasyonlarda dönüşümler daha hızlı olabilmekte, iktidar erkleri de bu durumu kendi lehine kullanabilmektedir. Basında düşman sunumu, düşman konumundaki kişi, ülke yada gruplara yönelik değersizleştirme ve meşruluğunu azaltma çabasının işlerlik kazandırılmasıdır. İktidarlar düşman sunumu ile birlikte ideolojik ve değersel söylem pratiklerini şekillendirerek meşruluk kazanma amacını da gütmekte, bazı durumlarda ise yönetsel pratiklerini bir onaylama güdüsü içerisine de girmektedir. Bu noktada basının önemi kesinlikle görmezden gelinmemelidir.

Bu çalışmanın amacı 3 Ocak 2020 tarihinde Irak'ın başkenti Bağdat' ta bir suikast sonucunda hayatını kaybeden İran Kudüs Devrim Muhafızları Ordusu komutanı Qasim Soleimani suikastının İran yazılı basınında ele alışını irdelemektir. Bu doğrultuda araştırmada söylem analizi yöntemi kullanılmış, söylemlerin dinamik yapıları ve söylemsel ötekileştirme ve nefret söylemlerinin boyutlarının tespiti amaçlanmıştır. Bu çalışmada bir "düşman" çerçevesi içerisinde değersel pratik ve söylemleri ortaya çıkarma amacının sebebi İran'da son yıllarda değersel çatışma alanlarının giderek derinleşmesidir. İran'da rejime ve İstihbarat örgütüne yakınlığı ile bilinen ana akım basın mecralarında da bu değersel söylem ve pratiklerin etkin bir şekilde yansıtıldığı açıkça görülmektedir. Çalışma genellikle İran dış politika söylemlerinin ağırlıklı olduğu Mehrnews internet gazetesi ve Keyhan gazetesi ile sınırlandırılmıştır. Çalışmanın sonucunda Qasim Soleimani suikastının Mehrnews ve Keyhan International gazetelerinde geniş bir yer yerildiği, genel olarak bürokratik kişilerin söylemlerine yer verildiği, söylemsel pratiklerinin daha çok nefret ve değersel söylem ile şekillendiği ve bu suikastı ideolojik bir bağlamda sunumunun gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Basın, Düşman Sunumu, Kamuoyu, İran, Mehrnews ve Keyhan Gazetesi

ABSTRACT

The press is an important mass media tool for preparing the public, presenting the values and transferring the ideological data to the masses. With the press, transformations can be faster in social formations and power powers can use this situation in their favor. The presentation of the enemy in the press is the implementation of the effort to reduce the legitimacy and value of the enemy, the country or the groups. The governments, together with the presentation of the enemy, also aim at gaining legitimacy by shaping the ideological and valuable discourse practices, and in some cases, the incentive to approve their administrative practices should not be ignored at this point.

The aim of this study is to investigate the assassination of the Iranian Jerusalem Revolutionary Guards Army commander, Qasim Soleimani, in the Iranian press, on January 3, 2020, after an assassination in Baghdad, the capital of Iraq. Accordingly, discourse analysis method was used in the research, and the dynamic structure of discourses and determination of the dimensions of discursive otherization and hate speech were aimed. In this study, the reason for my purpose to reveal valuable practices and discourses within the framework of an "enemy" is that the areas of valuable conflict have deepened in Iran in recent years. It is clearly seen that these valuable discourses and practices are effectively reflected in the mainstream media, which are known for their proximity to the regime and the intelligence organization in Iran. The study is usually limited to the Mehrnews internet newspaper and Keyhan newspaper, where Iranian foreign policy discourses are dominant. As a result of the study, it was concluded that the assassination of Qasim Soleimani has a wide place in Mehrnews and Keyhan International newspapers, the discourse of bureaucratic people in general, their discursive practices are mostly shaped by hate and valuable discourse and that this assassination is presented in an ideological context.

Keywords: Press, Enemy Presentation, Public Opinion, Iran, Mehrnews and Keyhan newspaper

1. GİRİŞ

Medya, tutum ve davranış pratiklerinin bireysel ve toplumsal açıdan değiştirebilme, etkileyebilme ve dönüşüme uğratabilme gücüne sahiptir (Arslan, Ali, Akt: Özsüer, 2012). Kitle iletişim araçları kültürel, ideolojik ve politik bir üretim mecrası olarak günümüzde kitleleri etkileme, yönlendirme noktasında oldukça önemli bir dinamik olarak karşımıza çıkmaktadır. Kitle iletişim araçları, kullanmış oldukları simge ve sembollerle birlikte bir ekme işlevini yerine getirmekte, kitlesel manipülasyon sürecini etkin bir şekilde yönetmektedir. İktidar ve iktidar erkleri de kitle iletişim araçlarının kitleler üzerinde bu denli etkili bir araç olduğunun keşfedilmesiyle bu araçlar iktidarların politik söylem ve pratiklerinin bir gelişim ve aktarım organı olarak kullanılmaya başlanmıştır.

İktidarlar belirli bir ideoloji ve pratiklerle örülü bir düzen olarak karşımıza çıkmakta, devletin diğer işlevsel aygıtları ile bu sürece yön vermektedir. İktidarlar çoğu zaman kendi ideoloji ve pratik değerlerini halkla yansıtmak ve ideolojilerinin devamlığını sağlamak amacı ile kitle iletişim araçlarını etkin bir şekilde kullanmakta, yönlendirmekte ve süreci yönetebilme çabası içerisinde bulunmaktadır. Kitle iletişim araçları kitleleri manipüle edebilme, kitleler üzerinde bir ideolojik alan yaratabilme, kitlelerle iktidar erkleri arasında bir ortak söylem pratiği yaratabilme noktasında önemli araçlar olarak görülmektedir.

Kamusal denetimi söylemsel pratikler noktasında bir aktarım mecrası olarak görülebilecek kitle iletişim araçları, gerçeklerin görünürlüğü/ gizliliği noktasında önemli bir kamusal dinamiktir. Kitle iletişim araçlarının kamusallaşması, kamusala özgü değer, pratik ve ideolojilerin birlikte yer almasıdır.

Kitle iletişim araçları içerisinde önemli bir yere sahip olan basın mecraları da iktidar ve iktidar erklerinin politik ve ekonomik baskı altına aldıkları alandır. Bu basın alanlarında "kamusala özgü" değerler yerel boyutta söylem boyutu ile bütünleşebileceği gibi, ulusal ve uluslararası söylem boyutu ile bütünleşebilecektir.

İran İslam Cumhuriyeti etno- milliyetçi bir devlet olarak, değersel söylem ve pratiklerin devletin tüm kamusal alanlarında görünürlüğünün yüksek olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Bu değersel söylem ve pratiklerin kamusal alanda vücut bulmasında İran'da muhafazakar ve İstihbarat örgütü kontrolündeki yerel ve ulusal basın etkili olmaktadır. Muhafazakar değersel pratikleri ön plana çıkaran gazetelerde "öteki" sürekli olarak yinelenmekte, öteki üzerinde söylemsel pratikler şekillendirilmektedir. Bu çalışmada da muhafazakar bir söylem pratikleri ile yoğun bir şekilde karşımıza çıkan Mehrnews ve Keyhan gazetesinde yer alan temsillerin söylemlerinin aktarılma şekilleri, söylemsel pratiklerin değersel dinamikleri ve ideolojik söylem boyutlarını ne ölçüde ortaya koymaya çalışılmıştır. Bu değersel söylem pratiklerinin ne ölçüde gazete içeriğinde yer aldığını tespit etme amacıyla 3 Ocak 2020 tarihinde Irak'ın başkenti Bağdad' da bir suikast sonucunda öldürülen Qasım Soleimani suikastı özelinde değerlendirilmiştir.

2. KAMUOYU VE BASIN

Kamuoyu kavramı, genel olarak kamular arasında hakim fikirselsel birlikteliktir. Kamular arasında bir kolektif bilinç ve iradenin yansıması olan kamuoyu, fikirselsel uzlaşma temelli olarak görülebilecek bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Kamuoyu kavramının üzerinde uzlaşabileceğimiz ortak bir kavram "uzlaşma"dır. Toplumsal formasyonların karmaşık kültürel değer ve pratikleri ortak bir uzlaşmanın oluşmasında büyük bir engeldir. Fakat kitle iletişim araçları ve basın kültürel formasyonları "tektipleştirme, homojenleştirme" ile bir boyut kazanmasında ortak bir söylem pratikleri yaratma noktasında önemlidir. Bu noktadan hareketle kamuoyunun oluşmasında kitle iletişim araçları etkin bir rol oynamaktadır. Kamuoyunun oluşmasında, yönlendirilmesinde ortak bir bilinç akımının toplumda yaygın bir değer olarak mevcut görünürlüğünün artmasında da kitle iletişim araçları önemli bir rol oynamaktadır.

Kitle iletişim araçları içerisinde önemli bir dinamik olan basın, ekonomik, siyasi ve kültürel bileşenleri etkileyen, yön veren önemli bir araçtır. Basının kültürel bir değer yaratma aracı olarak var olması, kültürel formasyonları yansıtmaya açısından önemlidir. Politik açıdan basın, ideolojik verileri iktidar lehine bir propaganda süreci ile ortaya koyması noktasında önemlidir.

Yaylagül'e (2014: 195) iktidarlar egemen sınıfın bir uzantısı olarak iktidarlarını koruyabilmek için fiziksel gücün yanında kültürel ve ideolojik aygıtları sürece dahil etmektedir. Kültürel ve ideolojik bir aygıt içerisinde yer alan basın egemen değerleri yaratma noktasında egemen söylemleri ortaya çıkarmaktadır. Egemen söylem pratikleri değerlerle örülüdür ve toplumdaki egemen pratikleri yaratmaktadır.

3. DÜŞMAN SÖYLEMİ

Düşman kavramı, bir kişiyi, kurumu, grubu ya da devleti belirli eylemlerle tehdit eden, eylemlerinde karşındakine zarar verme güdüsü içerisinde olan kişi, kurum, grup ya da devletlerin franksiyonudur. Bu noktadan hareketle düşman kavramı makro ve mikro boyutları ile karşımıza çıkmaktadır. Düşmanlık geçmişte ya da günümüzde iki millet arasında görülebilecek her türlü politik, ekonomik ve askeri alanlardaki hasımlığı ifade etmektedir (Elibol, 2003: 76).

Devleti politik olarak iç savaş, toplumsal eylemlere karşı koruma ve devlet ve iktidarların dirençlerini yükseltmek amacı ile ortak düşman söylemi yaratılmaktadır. Ortak düşman, bir toplumdaki aynı değerlere ve ideolojilere sahip olanların, diğeri üzerinde bir söylem ve eylemsel birliğidir. Ortak düşman, İran gibi etnik çeşitliliği yüksek olan, rejimin kamusal alanları sert bir şekilde müdahalesi sonucunda genel olarak “yabancı düşmanlığı” olarak sunulmaktadır. İran’da ABD ve İsrail’e karşı ortak düşman söylemleri oldukça fazla olmakla birlikte rejim bunu sürekli olarak yinelemekte, çoğu zamanda yönetsel eksikliklerinin bir bahanesi olarak sunmaktadır.

Düşmanca/Düşman söylem, pratikte diğeri üzerinde meşruluğu ortadan kaldırma, ötekini değersizleştirme, diğeri üzerinde bir tahakküm oluşturma gibi dilsel söyleyişlerdir. Düşman söylemi medya metinlerin de oldukça fazla görünmekle birlikte, söylemde “düşman” çerçevesi medyanın durduğu noktayı ortaya koyar.

Basın bir politik üretim ve denetim alanı olarak, düşman söyleminin en yüksek olduğu alanlardan biridir. Özellikle iktidarın güdümünde olan basın mecralarında “politik düşman söylemi” hakimdir. Bu basın mecralarında tek seslilik hakim olmakla birlikte, egemen söylem pratik ve değerlerini yaratma noktasında önemlidir.

4. İDEOLOJİK VE DEĞERSEL SÖYLEM PRATİKLERİ

Değerler, kültürle eklenmiş her türlü “toplumsal standartlar” (Bahar, 2011: 109) olup neyin doğru neyin yanlış bir pratik olduğunun sunumudur. Her bir değersel durum, kültürel bir yansıma olarak değerlendirilebilir. Değerlerin ideolojik boyutu, toplumun ideolojik tutumunun toplumda benimsenmesi ya da benimsenmemesi ile açıklanabilir. Bu noktadan hareketle ideolojik değerler, yaygın ideolojik söylem ve pratiklerin diğeri ideoloji ve fikirseller yapılar karşısında hakim değeri ile açıklanabilir. Bir toplumda ideolojik değerler, toplumun belirli dönemlerde geçirdiği evrelerin yansıması olarak “tarihsellik” süreci içerisinde gelişim göstermektedir.

İdeolojik söylem pratikleri, söylemlerin ideolojik olarak sunumudur. İdeolojik söylem pratikleri gündelik hayatın her alanında karşımıza çıkmakta, toplumun hakim ideolojik yapısı ile doğrudan ilişkilidir. Hakim ideolojik formasyonlar, toplumda benimsenen, diğeri ideolojiler karşısında bir tahakküm alanı yaratma noktasında önemlidir. İdeolojik söylem pratiklerinin görünürlüğünün olduğu alanlardan birisi de basın mecralarıdır. Basın mecraları vasıtası ile hakim ideolojik söylemler yinelenmekte ve ideolojik pratikler şekillendirilmektedir.

Değerseller söylem pratikleri, bir toplumun sahip olduğu tüm davranış ve düşünüş tarzı olup, kültürün söylemseller boyutta üretimidir. Kültürün bir sonucu olarak değerlerin söylemseller açıdan yaratılması, belirli kurumlar ve aktörler aracılığı ile oluşmaktadır. Değerseller söylem pratiklerinin basında yer alması, basının değerseller olarak sunduğu tüm metaların okuyuculara aktarma çabasını ortaya koymaktadır. Yani basın mecraları sadece belirli bir mülkiyet yapısı içerisinde değerlendirilmemeli, mülkiyetle şekillenen basın mecralarının belirli ideolojik, kültürel ve değerseller bir formasyon etrafında bütünleştiğini ve buna uygun içerikseller üretimleri yaptığı gerçeği unutulmamalıdır.

1979 İran devriminden sonra İran kademeli olarak bir islam rejiminin tüm dayanaklarını kendine hibe etmiştir. Devrimden sonra kültürel formasyonlarda belirli bir şekilde değışkenlikler görülmekle birlikte, ideolojik değerlerin yerini değerseller değerlerin aldığını söyleyebiliriz. Bu durum basını da derinden etkilemiş ve pek çok gazete rejimin değerlerini önemsememe gerekçesi ile kapatılmış veya sansüre maruz kalmıştır. Kapatılan gazeteler arasında önemli bir yere sahip olan Ayedegan gazetesi de bulunmaktadır. Ayedegan gazetesinin kapatılması Ayetullah Humeyni tarafından basına ve basının özgürlüğüne vurulan bir darbedir. Gazetenin kapatılma nedeni, teokrasinin muhaliflerinin görüşlerinin yayınlanması ve gazetenin liberal eksenseller haber söylemleri yapması etkiliydi.(<https://odatv.com/humeyni-iranin-hurriyet-gazetesi-ayandegana-neden-ofkeliydi-1509081200.html>)

سالگی-توقیف-آیندگان 8C%80%E2%سیاسی-و-اجتماعی/چهل / <https://www.independentpersian.com/node/14561/>

5. ARAŞTIRMANIN METODOLOJİSİ

5.1. Araştırmanın Amacı

Araştırmamızın amacı; 3 Ocak 2020 tarihinde Irak'ın başkenti Bağdat' ta bir suikast sonucunda hayatını kaybeden İran Kudüs Devrim Muhafızları Ordusu komutanı Qasım Soleimani suikastının İran yazılı basınında ele alınışını irdelemektir. Bu doğrultuda araştırmada söylem analizi yöntemi kullanılmış, söylemlerin dinamik yapıları ve söylemsel ötekileştirme ve nefret söylemlerinin boyutlarının tespiti amaçlanmıştır. Bu çalışmada bir "düşman" çerçevesi içerisinde değersel pratik ve söylemleri ortaya çıkarma amacımın sebebi İran'da son yıllarda değersel çatışma alanlarının giderek derinleşmesidir. İran'da rejime ve İstihbarat örgütüne yakınlığı ile bilinen ana akım basın mecralarında da bu değersel söylem ve pratiklerin etkin bir şekilde yansıtıldığı açıkça görülmektedir.

5.2. Araştırmanın Örnekleme

Araştırmamızın örnekleme olarak Mehrnews haber ajansına bağlı olan Mehr news internet gazetesidir. Örneklem olarak bu internet gazetesinin seçilme sebebi, İran'da rejim ve İstihbarat örgütünün kontrolü altında yer alan bir internet gazetesi olmasıdır. Mehrnews internet gazetesi İslami ideoloji yaygınlaştırma Örgütüne (IIDO) bağlıdır (en.wikipedia.org/wiki/mehrnews).

5.3. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma Mehr haber ajansı internet gazetesi ile sınırlandırılmıştır.

5.4. Araştırmanın Yöntemi

Araştırmanın yöntemi olarak söylem analizi tercih edilmiştir.

6. SÖYLEM ANALİZİ

Söylemler, dilin aracılı bütünlüğü ile gerçekleşen her türlü dizgelere işaret etmektedir. Söylemler deneyimler, tutumlar ve ifadelerin bir uzantısıdır. Başka bir tanıma göre söylem, dille birlikte var olabilir ve dille birlikte düşünülmelidir (Sözen, 1999). Bu açıdan söylemler dil ile bir toplumdaki kültürel ve değersel tutumların bir yansıması olarak karşımıza çıkan dizge bütünü demek yanlış olmaz. Her birey yaşadığı toplumun kültürel, politik, ideolojik ve sosyal dinamikleri ile var olmakta ve bu dinamikler toplum söylemsel altyapısını oluşturmaktadır. İdeolojik söylemsel boyutlar, söylemsel altyapının belirli bir ideolojik çizgide yer alması noktasında kitle iletişim araçları ile şekillendirilmektedir. Değersel söylemler ise, kültürün bir yansıması olarak görülebilir. İdeolojik ve değersel söylemsel pratiklerin etkin bir kullanım alanı olarak karşımıza çıkan kitle iletişim araçları, toplumsal formasyonları belirgin oranda söylemsel boyuta indirmede oldukça etkilidir.

Çelik ve Hilal (2008: 105) söylem analizini "en basit anlamı ile dilin incelenmesi" olarak tanımlamıştır. Dil, söylemsel olarak belirli anlam pratikleri yaratma noktasında bir aracı işlev görmektedir. Dil, basit bir

iletişim olgusu değildir, değerleri, ideolojileri ve kültürel dinamikleri yaratma noktasında birer anlamlandırma ve yorumlandırma sürecini şekillendiren araçtır. Söylem çözümlemelerinde, her dilin kendine özgü bir söylemsel altyapısı olduğu, bu söylemsel yapıların dil aracılığı ile vücut bulduğu, söylemlerin anlamlandırılmasında ve yorumlanmasında değerlerle örülü bir dilsel yapının etken olduğu söylenebilir. Dilin kurgulanma şekline, metin içeriğinin dilsel işlevine, dilin açık ve örtük kullanım durumuna söylem çözümlemelerinde oldukça önemlidir.

Güngör'e (2016: 256) göre *''söylem çözümlemesi metinlerdeki (şiir, roman, haber programı, film, reklam vb.) içeriğin analiz edilmesi, metne içerilmiş anlamların, kullanılan dilsel birimler (sözcükler, tümceler vb) aracılığıyla incelenmesidir''*. Söylem çözümlemesi, her türlü yazılı ve görsel meteryalin ortaya konulmak istenen anlam pratiklerinin ortaya konulmasıdır. Anlam pratikleri ideolojik olabileceği gibi, değersel ya da politik bir gizil anlamı ile ortaya çıkabilmektedir. Söylem çözümlemesinde en önemli husus, söylemin temelinde yer alan kültürel değerlerdir. Bu kültürel değerler söyleme şekil verir, söylemin anlam bağının ortaya çıkarılmasında önemlidir. Yıldırım'ın da (2015:201) ifade ettiği gibi *''söylem çözümlemesi, kendi sosyal, politik ve kültürel bağlamlarında metin ve konuşmanın işlevleri ve yapılarını sistematik bir şekilde çalışmaktadır''*.

Her bir birey yaşadığı toplumun kültürel, ideolojik ve politik dinamikleri ile karşılaşmakta ve bu dinamikler onun tüm değerlerini şekillendirmektedir. Bu dinamikler toplumun bir yansıması olarak bireyin söylemsel altyapısını da şekillendirmekte ve sürece yön vermektedir. Söylem analizi yapılırken, toplumun mevcut kültürel ve ideolojik alt yapısının da bilinmesi önemlidir. Çünkü toplumlar belirli kültürel ve ideolojik formasyonlarla var olmakta, bu formasyonlar o toplumun birer yansıması olarak karşımıza çıkacaktır.

7. BULGULAR VE DEĞERLENDİRME

7.1. Mehrnews Gazetesi

İran'da İslami rejim ve istihbarat örgütü kontrolünde yer alan Mehrnews gazetesi, islami değer ve ideolojik içerikleri üretme noktasında önemli bir gazetedir. Merkezi Tahran olmakla birlikte gazetenin yöneticisi Ali Asgari'dir.

MNA, İran İslam Cumhuriyetinde en çok dilde haber ve fotoğraf ileten haber ajansıdır. Eylül 2019 dan beri CEO ve genel müdürü Muhammed Shojaeian'dır (https://en.wikipedia.org/wiki/Mehr_News_Agency).

''Şehit Soleimani'nin intikamı ağır olacak''

<https://tr.mehrnews.com/news/1883542/>

3 Ocak 2020 tarihinde ABD'nin saldırısı sonrası Bağdad'da hayatını kaybeden Qasım Soleimani ile ilgili haber içeriğinde İran Dini Lideri Ayetullah Hamaney'in söylemlerine yer verilmiştir. Ayetullah Hamaney: *''Caniler ve Katillerden intikam''* söylemini haber içeriğinde yer verilen gazetede nefret söylemi mevcuttur. Öteki olarak ABD sunumu gerçekleştirilmiş ve Cani olarak nitelendirilmiştir. Ayetullah Hamaney'in değersel söylemleri ön planda tutulmuştur. Değersel ve ideolojik ifadelerden bazıları şunlardır: *''Qasım Soleimani direnişin uluslararası simasıdır''*.

''Allah ve İslam yolunda ömrünü cihada adadığı''

''Tümgeneral Qasım Solemani'nin Şehit Edilmesi Direniş Ağacını Daha da Güçlendirecektir''.

<https://tr.mehrnews.com/news/1883543/>

İran Dış işleri Bakanı Muhammed Cevad Zarif söylemlerine yer veren Mehrnews internet gazetesi, Qasım Soleimani'yi "terörizm ve radikalizme karşı mücadele kahramanı" olarak aktarmıştır. Cevad Zarif'in söylemlerinin aktarıldığı içerikte ABD terörist bir güç olarak değerlendirilmiştir. ABD'nin Qasım Soleimani suikastına yönelik "aptallık" söylemi ön planda tutulmuştur. Cevad Zarif'in söylemlerinde değersel söylemlerin yoğunluğu da açıkça görülmüştür. "Bölge ve Dünyada direniş ağacı" söyleminde direniş söylemi ABD'yi emperyalist olarak sunulmuş, ona karşı bir mücadele içerisinde olduğu söylemi anlamlandırılma süreci içerisine sokulmuştur.

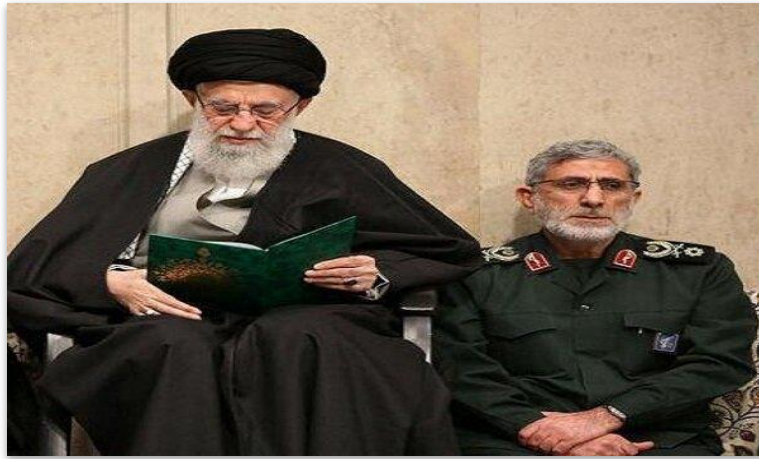
Tahran Cuma Hatibi Aliekberi: "İntikam yeni başladı, ABD'nin çıkarları büyük bir risk altında"

<https://tr.mehrnews.com/news/1883715/>

Mehr news internet gazetesinin 10 Ocak tarihli içeriğinde Hüccetül İslam Hac Aliekberi'nin söylemlerine yer verilmiştir. "Direniş kültürü" söylemi değersel bir söylem boyutu ile okuyuculara aktarılmıştır. Okuyucularda direniş kültürü söylemi İslamın inkılab ve devrimlerine yönelik her türlü pratik durum olarak bir anlam bağlamı ortaya çıkartılabilir. Aliekberi'nin ABD'ye karşı intikam söylemi "düşmanın yok edilmesi" bağlamını ortaya çıkarmıştır. "ABD ve ABD'nin dostları büyük bir korku" içerisinde söylemi ile ötekilerin meşru zeminlerini kaybetme psikolojisi içerisinde olduğu boyutu söylemsel olarak ortaya çıkmaktadır. "Ağır intikam sürecinin başladığı" söylemide düşmana karşı yapılacak eylem durumu bağlamını ortaya koymaktadır.

"Şehit Süleymani'nin görkemli cenaze töreni direniş desteği gösteriyor"

Qasim Soleimani'nin ölümünden sonra İran dini lideri Ayetullah Hamaney tarafından İran Devrim muhafızları Kudüs komutanı olarak atanan İsmail Kaani'nin söylemlerine yer verilmiştir. Kaani'nin söylemlerinde Küresel emperyalizme karşı farklı milletlerin birleştiği ve bu birleşmenin Qasim Soleimani'nin şahadeti dolayısı ile gerçekleştiği söylemi mevcuttur. Söylemin ardanlamında Qasim Soleimani'nin İslam rejimini birleştiren, bütünleştiren ve emperyalizme karşı bir vücut olduğu imajı ortaya çıkmaktadır. Değersel ve ideoloji söylem bağlamında karşımıza çıkan söylemsel dizilimler arasında İslam rejimine bağlı olanlar, direniş şehitleri söylemi bu metin içeriğinde de mevcuttur. ABD ve Siyonist rejim söylemi üzerinde bir düşman imajı yaratılmıştır.

7.2 Kayhan Gazetesi

İran'ın en köklü gazeteleri arasında yer alan Keyhan gazetesi Farsça, Arapça ve İngilizce dillerinde yayın yapan günlük bir gazetedir. Gazetenin yayın yönetmenini atayan isim dini lider Ayetullah Hamaney'dir. Muhafazakar ve sağ kanat kitle tarafından tercih edilen bu gazete iç ve dış politika gündemiyle ilgilenen ulusal bir gazetedir (www.kayhannews.ir).

“Terör Saldırısından Sonra Kaçan Amerikalılar”

Thumbnail image of the Kayhan International newspaper front page, dated Saturday, January 4, 2020. The main headline reads 'Millions Rally Across Iran to Call for Revenge' and 'Americans Fleeing After Their Terrorist Attack'. Other headlines include 'Soleimani's Sacred Blood Signals Trump's Inimious End' and 'Zionist Regime Struck 54 Targets in Syria, 900 in Gaza in 2019'.

http://kayhan.ir/files/en/publication/pages/1398/10/13/1644_13124.pdf

Qasım Soleimani'nin ölümünden 1 gün sonra Kayhan gazetesinde "Terör Saldırısından Sonra Kaçan Amerikalılar" şeklinde manşete çıkmıştır. Haberin içeriğinde ABD'ye karşı bir sert misilleme" söylemi de mevcut olmakla birlikte, haber manşetinde ABD'liler küçümsenmiştir. Saldırı sonrasında ABD tarafından tüm bürokratlarının ve vatandaşlarının Bağdattan ayrılması isteğine karşılık haber içeriğinde kaçma eylemi olarak sunulmuştur. Haber içeriğinde ABD Daes militanlarını eğittiği söylemi mevcuttur. ABD terör devleti olarak sunulmuştur. Ali Hamaney'in de söylemlerine yer verilen gazetede Qasım Soleimani direnişin "uluslar arası yüzü" olarak tanımlanmış ve bu çerçevede haber içeriği şekillendirilmiştir. Ayatullah Hamaney'in söylemlerinin aktarıldığı içeriğinde Qasım Soleimani "kötülüklerle ve canilere karşı mücadele eden şerefli bir komutan", "Qasım Soleimani'nin intikamının sert olacağı" ve Qasım Soleimani'nin kanının yerde kalmayacağı" Direniş Cihadının devam edeceği" Bu hayırlı yolda mücadeleye ve direnişe devam edileceği" gibi değersel söylemler mevcuttur.

"Kırmanda Yas ve Öfke Kasırgası"

<http://kayhan.ir/en/publication/1647/13148>

8 Ocak 2020 tarihli Kayhan gazetesinde Qasım Soleimani ile ilgili manşete "Kırmanda Yas ve Öfke Kasırgası" söylemi ile çıkmıştır. Haberin içeriğinde "ulusal kavraman" söylemi mevcuttur. Haberin içeriğinde değersel ve düşman sunumu ile ilgili içerikler şunlardır:

- ✓ "Kentte ABD'ye ölüm, İsrail'e ölüm sloganları atıldı"
- ✓ "İran Terörist operasyonu için intikam yemini etti"
- ✓ " Hem Qasım Soleimani hemde Muhendis Daes'i yenmede önemli bir rol oynadılar"
- ✓ "General Qasım Soleimaninin popüleritesi coğrafi sınırları aşiyor, Ortadoğu ve ötesinde pek çok insan onu, Daes ve diğer Takfiri grupları yenmek için bir figür olarak görüyordu"
- ✓ "General Soleimani ABD ve İsrailin işgalci rejimine karşı Ortadoğu'da müttefikler kazandı"
- ✓ "İntikam çağrıları Müslüman dünyasında yankılandı" "Amerika İçin Ortadoğuda Sonun Başlangıcı"
- ✓ "Amerikan Teröristlerini Bekleyen Korkunç İntikam"

Kayhan International

VOL NO: LV 11070 TEHRAN / Est.1959 Sunday, January 5, 2020, Day 15, 1398, Jomadi al-Awwal 9, 1441, Price 30,000 Rials

Viewpoint

The Terrible Vengeance Awaiting the American Terrorists

Iran's Motivations Now to Retaliate in Greater Scale

Tens of Thousands Flee Raging Fires in Australia

Yemen's Houthis Call for Striking U.S. Bases

3000 Chief of an Assassination

Beginning of the End for U.S. in Mideast

TEHRAN (SSSJJournal) - Chief of Assassination of General Soleimani was the beginning of the end for the U.S. presence in the Mideast, the chief commander of the Islamic Revolutionary Guard Corps (IRGC) said. He said the assassination of the Iranian general was a "historic moment" and the beginning of the end for the U.S. presence in the region. He said the U.S. had been "exploiting" the region for decades and that the assassination was a "wake-up call" for the U.S. He said the U.S. had been "exploiting" the region for decades and that the assassination was a "wake-up call" for the U.S. He said the U.S. had been "exploiting" the region for decades and that the assassination was a "wake-up call" for the U.S.

Gen. Soleimani's Pure Blood Unites Iraq and Iran

Sea of Iraqi Mourners See Off Haj Qassem

BAAGHD (SSSJJournal) - Tens of thousands of people gathered in Baghdad on Sunday to see off the body of General Soleimani. The mourners were seen in a "sea" of people, with many carrying portraits of the general. The body was being transported to Iran for burial. The mourners were seen in a "sea" of people, with many carrying portraits of the general. The body was being transported to Iran for burial. The mourners were seen in a "sea" of people, with many carrying portraits of the general. The body was being transported to Iran for burial.

President Rouhani Talks Striking Contact FM: U.S. Has to Pay a Heavy Price for Its Crime

TEHRAN (SSSJJournal) - President Hassan Rouhani said Sunday that the U.S. is responsible for the assassination of General Soleimani. He said the U.S. has to pay a "heavy price" for its crime. He said the U.S. has to pay a "heavy price" for its crime. He said the U.S. has to pay a "heavy price" for its crime.

AFP: Iraqis to Align More Strongly With Iran

BAAGHD (SSSJJournal) - Iraqis are expected to align more strongly with Iran in the coming days, according to a report from AFP. The report says that the Iraqi government is expected to take a more pro-Iran stance. The report says that the Iraqi government is expected to take a more pro-Iran stance. The report says that the Iraqi government is expected to take a more pro-Iran stance.

http://kayhan.ir/en/publication/1645/13132

5 Ocak 2020 tarihli Kayhan gazetesinde Qasim Soleimani'nin öldürülmesine ilişkin değersel ve düşmanlaştırma söylemleri yoğun bir şekilde kullanılmıştır. Düşmanlaştırma ve değersel söylem pratiklerinden bazıları şunlardır:

- ✓ “General Soleimani suikastı ABD’nin bölgesel varlığını sonunun başlangıcıdır”
- ✓ “Suikastın Müslüman dünyasında intikam ve nefrete yol açtığı”
- ✓ “Qasim Soleimani suikastının Washinton’un İslam dünyasındaki politikalarının çökmesine yol açtığı”
- ✓ “General Ali Reza Tangsiri: Qasim Soleimani suikastının tanıkları olan ajanlara ve taraflara karşı büyük bir intikam alınacaktır”

8. SONUÇ

Basın, kamuoyunu hazırlaması, değerleri sunması ve ideolojik verileri kitlelere aktarma noktasında önemli bir kitle iletişim aracıdır. Basın aracılığı ile birlikte toplumsal formasyonlarda dönüşümler daha hızlı olabilmekte, iktidar erkleri de bu durumu kendi lehine kullanabilmektedir. Basında düşman sunumu, düşman konumundaki kişi, ülke yada gruplara yönelik değersizleştirme ve meşruluğunu azaltma çabasının işlerlik kazandırılmasıdır. İktidarlar düşman sunumu ile birlikte ideolojik ve değersel söylem pratiklerini şekillendirerek meşruluk kazanma amacını da gütmekte, bazı durumlarda ise yönetimsel pratiklerini bir onaylama güdüsü içerisine de girmektedir. Bu noktada basının önemi kesinlikle gözmezden gelinmemelidir.

Bu çalışmada İran rejimi ve istihbarat örgütünün güdümü altında olan Kayhan ve Mehrnews gazetelerinde Qasim Soleimani'nin ölümü ile ilgili haberlerin söylemsel boyutları üzerinde durulmuş, gazetede ki çerçevelerin genellikle değersel ve ideolojik boyutu ile sunumunun gerçekleştirildiği sonucuna ulaşılmıştır. Düşman söyleminin genellikle ABD ve İsrail üzerinde gerçekleştirildiği, nefret söyleminin oldukça fazla görünür olduğu ve bunu değersel söylem pratikleri ile gerçekleştirildiği sonucuna ulaşılmıştır.

Öteki üzerine inşa edilen haber içeriklerinde değersel söylem boyutlarının belirgin bir şekilde kullanılmasında iktidar ve iktidar erklerinin hakim değer ve ideolojilerle örülü bir toplum inşa etme güdümünün olduğunu söyleyebiliriz. İktidarlar gücünü belirli değerlerden almakta, bu değerlerin ve ideolojik altyapının toplumda bir yayılım göstermesini istemektedirler. Temel amaç kamusal güçlerini koruma güdüleridir. Fakat unutulmamalıdır ki İran gibi etno milliyetçiliği yüksek olan bir ülkede tek

merkeziyetli bir değer pratiklerini basın veya diğer kamusal iletişim aygıtları ile inşa etme çabası, toplumda kutuplaşma eğilimlerini arttıracaktır.

Qasım Soleimaninin öldürölmesinden yaklaşık on gün sonra reformist kesim tarafından Qasım Soleimani ve rejim karşıtı gösterilerin İran'da vuku bulduğu ve değersel çatışma evrelerinin İran'da son yıllarda artmasında basın ve diğer kamusal iletişim aygıtlarının da belirgin bir şekilde etkili olduğu sonucuna varılabilir. Bu alışma iktidar ve rejim güdümündeki kamusal iletişim aygıtlarının toplumda değersel söylem pratiklerinin yaratmış olduğu toplumsal gerilimleri arttırdığı ve İran'da reformist toplumsal eylemlerin radikalleşme eğiliminin arttığını da göstermiştir.

KAYNAKLAR

- BAHAR, Halil İbrahim. (2011). Sosyoloji, Hayat Yayıncılık İletişim, İstanbul, s.109
- BESİM, Yıldırım (2015). İletişim Araştırmalarında Yöntemler, Uygulama ve Örneklerle, Sebat Ofset Yayıncılık, Konya.
- elik, Hilal- Ekşi, Halil (2008). "Söylem Analizi", e-dergi Marmara, 99-117
- ELİBOL, A. (2013). Tüketici Etnosentrizmin Satın Alma Davranışı Üzerinde Etkisi. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, s:76, Isparta
- GÜNGÖR, Nazife. (2016). İletişim Kuramlar Yaklaşımlar, Desen Ofset, Ankara, s. 256
- SÖZEN, E. (1999). Söylem: belirsizlik, mübadele, bilgi, güç ve refleksivite. Paradigma Yayınları, İstanbul
- ÖZSÜER, Esra (2012). Türk Yunan İlişkilerinde "Biz ve Öteki" Önyargıların Dinamikleri, Avrasya İncelemeleri Dergisi (AVID), (1) 2, 269-309
- YAYLAGÜL, Levent (2014). Kitle İletişim Kuramları, Egemen ve Eleştirel Yaklaşımlar, Dipnot Yayınları, Ankara
- en.wikipedia.org/wiki/mehrnews Erişim Tarihi: 20.01.2020
- https://tr.mehrnews.com/news/1883542/şehit-Süleymani-nin-intikamı-ağır-olacak Erişim Tarihi: 04.01.2020
- https://en.wikipedia.org/wiki/Mehr_News_Agency Erişim Tarihi:01.01.2020
- https://tr.mehrnews.com/news/1883715 Erişim Tarihi: 29.01.2020 www.kayhannews.ir Erişim Tarihi:21.01.2020
- https://ncr-iran.org/en/news/iran-protests/27217 Erişim Tarihi:22.01.2020
- https://www.haberler.com/iranlılar-ruhani-istifa-diyerek-kasim-12810453-haberi/ Erişim Tarihi:23.01.2020
- http://kayhan.ir/files/en/publication/pages/1398/10/13/1644_13124.pdf Erişim Tarihi:23.01.2020
- http://kayhan.ir/en/publication/1647/13148 Erişim Tarihi: 22.01.2020
- http://kayhan.ir/en/publication/1645/13132 Erişim Tarihi:26.01.2020
- سلاگى-نوؤؤؤف-آؤؤدگن 8C% 80% E2% مىؤاسى-و-اچىم اعى/چهل Erişim Tarihi: 24.01.2020

EK 1

Qasım Soleimani'nin öldürülmesinden sonra Reformist Eğilimli Gösteriler (13.01.2020)

<https://ncr-iran.org/en/news/iran-protests/27217>

Iran Protests; Iran Rises up, Protests and Uprising in at Least 17 Provinces so Far

<https://www.haberler.com/iranlilar-ruhani-istifa-diyerek-kasim-12810453-haberi/>